

BUTLLETÍ CULTURAL NÚM. 151 SETEMBRE-OCTUBRE 2010

EDITORIAL

Per Dr. Èric Jover i Comas,

coordinador dels Debats de recerca

SUMARI

DEBATS DE RECERCA
**4rts Debats de recerca, sobre
la llengua catalana i Andorra**
Per Èric Jover i Comas

TROBADES CULTURALS PIRINENQUES
6enes Trobades Culturals Pirinenques
**Les crisis al Pirineu: passat, present i futur
(Berga 2009)**
Per Antoni Pol i Solé

PUBLICACIONS DE LA SAC
**Presentació del llibre
"La comunicació al Pirineu"**

COMENTARI DE CONFERÈNCIES
**A l'entorn de la conferència
"Les conseqüències del Tractat dels
Pirineus [1659] per a Andorra i el
territori pirinenc català"**
Per Pere Caveró i Muñoz

ACTIVITATS A L'UCE
**23ena Diada andorranca
a la XLII Universitat Catalana d'Estiu
"Andorra i els seus ciutadans" en imatges**
Conclusions
Per la Junta de la SAC

Agenda

La recerca s'entén massa sovint com una activitat purament acadèmica i abstracta, completament desconnectada del món real. És veritat que la recerca fonamental és molt important i que la universitat és el nucli per excel·lència de la recerca. Però en un món globalitzat, marcat per una creixent competitivitat, els països desenvolupats, per mantenir el seu lideratge econòmic, necessiten incidir en una economia productiva amb un elevat valor afegit. Per aconseguir-ho la societat del coneixement i la recerca científica han de cristal·litzar-se en tecnologies i productes concrets. És en aquest sentit que la recerca en el sector privat és cada cop més una condició *sine qua non* per definir l'èxit d'una empresa i fins i tot el d'un país.

Èxit econòmic= recerca pública + recerca privada

L'empresa privada amb voluntat de lideratge ha d'invertir cada cop més en recerca i, lluny d'adormir-se en els èxits del present, ha de constantment conrear el nou coneixement per garantir els èxits del futur. Això no és forçosament fàcil, ja que en recerca és sovint necessària una certa massa crítica per obtenir resultats positius, i sovint aquesta massa és difícilment assolible des del sector privat en solitari. Per aquest motiu, és evident que la recerca pública i privada han de sumar esforços. Projectes comuns empresa/universitat, transferència tecnològica del sector públic al sector privat o creació de les, tan de moda, *spin-offs* a partir de departaments universitaris són diferents tècniques per assolir aquesta massa crítica i garantir que la recerca tingui conseqüències positives en l'economia productiva d'un país. És en aquest marc que la secretaria d'Estat d'Ensenyament Superior i Recerca del Govern d'Andorra i la SAC han decidit que els Debats de recerca, que organitzem conjuntament, tractin enguany de la temàtica de la recerca en el sector privat i la transferència tecnològica a Andorra. Els organitzem amb la voluntat de conèixer i de publicitar la tasca de les empreses pioneres en el camp de la investigació al país, però també amb l'objectiu d'analitzar quins són els següents passos que hem de fer per apostar i facilitar la tasca d'aquestes empreses i construir les necessàries sinergies entre el sector públic i privat. Estem convençuts que les experiències d'èxit que ens presentaran diferents empreses poden ser molt exemplificants per a d'altres professionals. Com cada any, els Debats també seran un lloc de trobada i diàleg entre els diferents actors de la recerca del país per possibilitar noves col·laboracions i projectes.

4rtes Debats de recerca, sobre la llengua catalana i Andorra

Per Èric Jover i Comas
 Coordinador dels Debats de recerca

Ara que ja estem preparant els 5ens Debats de recerca és potser un bon moment per mirar enrere i fer cinc cèntims dels 4rtes Debats que vàrem fer el setembre passat al voltant de la temàtica de la *Llengua catalana i Andorra*. Per la diversitat i el nivell de les diferents ponències va resultar evident la vitalitat de la recerca al voltant de la temàtica del català a Andorra. Investigacions històriques al voltant de l'evolució de la llengua gràcies a obres del nostre país van mostrar la seva utilitat en el context general de la llengua. Però a més Andorra, tant pel seu aïllament geogràfic com per la seva independència, mostra unes idiosincràcies en el seu vocabulari que mereixen ser respectades en els altres territoris de parla catalana.

Però la recerca en la llengua també passa per l'estudi de la seva evolució present, l'aparició de neologismes, els seus mecanismes de creació, que vénen molt marcats per la convivència de la nostra llengua amb d'altres, afavorides tant per mitjans de comunicació com per moviments migratoris i una certa globalització cultural. És en aquest sentit que són especialment interessants els estudis sociolingüístics i sistèmics presentats, que ens ajuden a entendre la dinàmica de la llengua en la societat andorrana, que s'ha caracteritzat, els últims decennis, per la integració d'importants contingents d'immigrants portadors d'altres cultures.

La meua conclusió personal d'aquests debats és que la recerca en la temàtica del català a Andorra és imprescindible per diferents motius. D'una banda, Andorra, sol Estat que té com a única llengua oficial el català, té l'obligació moral de liderar la recerca en aquest àmbit. D'altra banda, les realitats i evolucions de la llengua han estat diverses en els diferents territoris de parla catalana i hem de posar l'accent que aquesta diversitat és una riquesa. Per aquest motiu, s'han de fer respectar les nostres idiosincràcies lingüístiques i això passa

Mireia Mestre, Joan Marc Mlralles i Àngels Mach a l'inici dels Debats

Joaquim Torres en la conferència plenària

Xavier Rull i Joan Sans en el debat

Èric Jover, coordinador

Tots els ponents i organitzadors

forçosament pel seu estudi rigorós. Finalment, com a tota llengua viva, el català és dinàmic i evoluciona i això és especialment cert en les zones de frontera, on es troben diferents cultures. En aquest sentit, Andorra és un indret especialment important tant per la seva posició geogràfica com per la realitat econòmica i demogràfica que ha conegut en

els últims decennis. Per això, cal fer un especial èmfasi en la recerca sociolingüística al país.

Com es va veure en aquells Debats, la recerca al voltant de la temàtica del català a Andorra és dinàmica i de qualitat però tot fa preveure que, pels motius que acabo de citar, en els propers anys es continuï enfortint.

6enes Trobades Culturals Pirinenques

Les crisis al Pirineu: passat, present i futur (Berga 2009)

Per Antoni Pol i Solé

El 24 d'octubre passat es varen realitzar a Berga, al Casal de la gent gran, a la plaça de Sant Joan, les sisenes Trobades Culturals Pirinenques amb el títol que encapçala aquest text i el sotstítol *Passat, present i futur*.

Un any més es varen reunir gent d'Aran, la Ribagorça, els Pallars, Andorra, l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Berguedà i el Ripollès, i d'altres contrades per parlar del Pirineu des del Pirineu.

El Pirineu comtal (Font), el paper dels arxius (Quílez), la crisi a l'hosteleria a la Cerdanya (Vidal), els Cadell en crisi (Obiols), el turisme a la Cerdanya (OTP), les crisis de la premsa (Pont), el Parc fluvial (Canal), la crisi de valors (Vallejo), l'oportunitat per al canvi (Altimir), la Taurus (Roca), el sector turístic al Berguedà (Colomer), l'autopista elèctrica Montsó-Isona, la crisi econòmica andorrana (Alcobé), la Clotada d'Areny (1850 – 1900) (Barrull), la crisi del XVII a Andorra (Bascómpete), dels dinosaures i del museu de les Mines de Cercs (Boixader, Poza i Junyent), el Consorci Ruta minera (Pastor), els arxius comarcals (Simon), visions de post-crisi al Pirineu (Plans), l'arxiu comarcal del Bergadà (Pedrals), la crisi al comerç de Cerdanya (Ginesta), radiografia de l'economia comarcal (Seuba), el cas de l'Aran (Serrano), un repte conjunt (López) foren els temes tractats en les ponències presentades, i que, amb els afegits de la salutació (Roca) i la presentació (Serra), es posà en relleu la necessitat d'anar molt més enllà de la superació estricta de les crisis, amb el repte d'un redreçament pirinenc a partir de la suma del potencial dels territoris pirinencs, i de la interrelació dels seus recursos humans i econòmics.

I per a continuar desvetllant i incorporant noves voluntats que posin el seu gra de sorra per a aquest redreçament, ens esperen les properes setenes Trobades culturals pirinenques, a la Seu d'Urgell, el proper 23 d'octubre, sota el títol *El Pirineu 1000 anys després: visions de futur*. L'Institut d'Estudis Comarcals de l'Alt Urgell, l'Àmbit de Recerques del Berguedà, el Centre d'Estudis Ribagorçans, el

El ministre Pere López i Agràs amb Lluís Obiols

Rosa Serra, Sergi Roca i Jaume Font

Antoni Llagostera, Rosa Serra i Lluís Obiols presentant el llibre de les Senes Trobades de Ripoll

Xavier Altimir amb Rosa Serra

Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès, l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, l'Institut d'Estudis Aranesi, l'Institut d'Estudis Ceretans, el Pirineufòrum i la Societat Andorrana de Ciències ens hi conviden.

Els participants a les 6enes Trobades de Berga en la cloenda

Presentació del llibre

La comunicació al Pirineu

El dimarts 13 d'abril del 2010 a dos quarts de 7 de la tarda i a la sala de reunions del centre cultural La Llacuna, va tenir lloc la presentació a Andorra del llibre *La comunicació al Pirineu*, que recull les 28 ponències que es van fer públiques en les Cinquenes Trobades culturals pirinenques que es van dur a terme a la sala de plens de l'ajuntament de Ripoll, sala Eudald Pradell, amb la coordinació del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès, el 25 d'octubre del 2008 en la cinquena col·laboració de la Societat Andorrana de Ciències amb el Col·lectiu Pirineu Cultural i l'Institut d'Estudis Ceretans, junt amb l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu i PirineuFòrum, l'Àrea de Recerques del Bergadà i el Centre d'Estudis Ribargorçans, i l'Institut d'Estudis Aranès i el Centre d'Estudis del Ripollès. En les 5enes Trobades hi va haver la participació de quatre ponències referides a diversos tipus de comunicació a Andorra:

El ministre Xavier Espot amb Àngels Mach

televisió, telecomunicació, viària i institucional (Univers Bertrana, Xavier Jiménez, Ramon Reguant i Meritxell Mateu) junt amb ponències de ponents procedents dels altres territoris que van propiciar intervencions i debat al llarg de la jornada. Des dels diversos territoris pirinencs veïns se segueix valorant molt positivament la possibilitat de poder reflexionar sobre iniciatives comunes un cop l'any. El llibre conté els textos lliurats pels ponents en 148 pàgines i se n'ha fet un tiratge de

1.500 exemplars, patrocinat pel ministeri d'Afers Exteriors del Govern d'Andorra, l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran de la Generalitat de Catalunya (Idapa) i el Patronat Francesc Eiximenis de la Diputació de Girona, que s'han repartit entre les entitats organitzadores. L'acte de presentació va ser presidit pel ministre d'Afers Exteriors i Relacions Institucionals, el M. I. Sr. Xavier Espot, i Àngels Mach, presidenta de la SAC, acompanyats per una representació dels ponents que han fet possible aquesta edició.

COMENTARI DE CONFERÈNCIES

A l'entorn de la conferència

"Les conseqüències del Tractat dels Pirineus [1659] per a Andorra i el territori pirinenc català"

El doctor Òscar Jané i Checa presenta en la seva *Les conseqüències del Tractat dels Pirineus per a Andorra i el territori pirinenc català* una visió, certament sintètica, contextualitzada i en certa manera innovadora. El Tractat dels Pirineus és el resultat de la guerra dels Trenta Anys, entre les monarquies espanyola i francesa, que dona lloc a un període de tranquil·litat europea fins a la Revolució Francesa. La necessitat d'un tractat entre les monarquies espanyola i francesa es palesa en dues estratègies diferents. La monarquia francesa reivindica el Pirineu com a frontera definitiva i natural. La monarquia espanyola centra els esforços en els Països Baixos; el Rosselló i el voltant esdevenen una peça poc important. La missió negociadora de la monarquia

Per Pere Caveró i Muñoz
soci núm. 50

Òscar Jané i Checa

espanyola no inclou cap català ni coneix el territori, parteix de la base que el tractat és un més, no definitiu i per negociar posteriorment en una situació de força. La monarquia francesa, que compta amb l'assessorament de catalans, que conei-

xen a bastament el territori, serva l'avantatge de voler una frontera definitiva que li permet completar i dibuixar l'Hexàgon. Ensenms, la monarquia espanyola té un gran patrimoni molt dispers i mal comunicat que no li permet concentrar forces ni recursos. El tractat serà definitiu. El poder francès s'implantarà. Aquest poder (monàrquic francès) és més present, és més a prop d'Andorra, on es fa més present amb el temps –el conferenciant ha publicat *La identitat de la frontera pirinenca. Efectes socials i polítics al nord de Catalunya des de la creació de Mont Lluís (1677-1698)*, que ressenya, esbiaixadament, alguna relació amb Andorra. El tractat no té repercussions a curt termini amb Andorra, s'ha de parlar (negociar) amb un altre veí: el que controla la duana i la frontera. Òscar Jané i Checa va esmentar algun fet puntual entre el tractat i Andorra i hi afegí que no coneixia cap estudi sobre aquesta relació.

23ena Diada andorrana a la XLII Universitat Catalana d'Estiu

Per la Junta de la SAC

"Andorra i els seus ciutadans" en imatges

Conclusions

S'ha registrat una nombrosa assistència, que ha superat la setantena de persones de procedència diversa. La diada ha estat integrada per un complet programa que ha inclòs 22 ponències presencials, 7 aportacions escrites i una d'enregistrada en àudio.

Enguany s'ha tractat la temàtica d'*Andorra i els seus ciutadans* des de diferents àmbits. Tot i el component teòric d'aquest concepte, la SAC el considera especialment rellevant en el moment de canvi actual del país i l'ha volgut tractar de la manera més àmplia possible.

Algunes ponències s'han centrat a analitzar el concepte en si, la seva universalitat i algunes de les seves paradoxes, els seus orígens i la seva evolució a través del seguiment de diferents indicadors.

Altres s'han focalitzat en les interrelacions que s'estableixen entre les institucions públiques i els *ciutadans*, des de l'escola i les seves funcions socialitzadores fins a la sanitat i l'acció social, i des de les administracions locals fins a les ideologies associades als diferents partits o el Raonador del ciutadà.

Les ponències relacionades amb els mitjans de comunicació han tractat, entre d'altres, sobre la seva aportació a la ciutadania des de la independència, no sols informant sinó també formant i ajudant a cohesionar la població del país.

El concepte de *ciutadans* ha estat avaluat des de diferents col·lectius representatius de la nostra societat, com joves, immigrants i fronterers.

La protecció civil com a element cohesionador dels *ciutadans*, tot i ser discret, és rellevant i fa percebre valors com la solidaritat davant situacions d'emergència.

S'han ressaltat els drets i deures dels ciutadans, les repercussions en els àmbits econòmic i jurídic. S'ha insistit especialment en la capacitat dels ciutadans com a generadors i principals actors de la transformació de la societat.

Aquesta jornada especialitzada en el marc de l'UCE ha rebut el suport del Govern d'Andorra, de la Universitat Catalana d'Estiu i de la Societat Andorrana de Ciències. Totes aquestes aportacions es podran retrobar en un volum monogràfic, almenys en format digital, mentre s'acaba de trobar patrocinadors per a l'edició impresa.

Prada de Conflent, 22 d'agost del 2010

ACTIVITATS A L'UCE

Altres actes a Prada

Inauguració de la XLII UCE, el dia 17: Joan Castex, batlle de Prada; Jordi Sales, president de l'equip rector; Josep Huguet, conseller d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya; Joan Francesc Mira, historiador; Joan-domènec Ros, vicepresident de l'IEC

Centenari del naixement de Jaume Vicens Vives: la seva filla, Anna Vicens; Jordi Nadal, Jordi Pujol i Jordi Casassas

Jaume Lladó realitzant el cartell que encamina a la Diada Andorrana

El català i les altres llengües minoritàries vistes des d'Europa: Johann Häggman i Joan Mir

Alexandra Monné impartint el curs: *La interrelació dels usos lingüístics amb els diferents grups lingüístics presents a Andorra*

El secretariat sempre atrafegat

El taller de gravat calcogràfic: l'aiguafort

El taller de gravat calcogràfic: l'aiguafort

L'homenatge a Pompeu Fabra al cementiri de Prada: Jordi Mir, Jordi Casassas, Nanda Ramon, Joan Maluquer i Àngels Mach

Els territoris de l'extraradi: Ramon Gual (CN), Àngels Mach, Eric Jover i Joan Mir (IB)

Èric Jover impartint el curs: Efectes del canvi climàtic a l'alta muntanya

Centenari del naixement de Màrius Torres: el seu germà Víctor Torres; Jaume Gilibert, Jordi Sales, Marina Geli, i Mercè Boixareu

El taller de tast de vins

El taller de tast de vins

Cloenda. Record de Manuel Viusà: la seva filla, Joana Viusà; Salvador Giner, Jordi Sales, Pascual Maragall, Nanda Ramon i Daniel Giralt-Miracle

Cicle de conferències 2010:
50 anys de contracepció hormonal

Dilluns 18 d'octubre del 2010

5s Debats de recerca:
"Recerca i transferència tecnològica"
Inauguració

Ponències i aportacions dels investigadors andorrans i relacionats a l'entorn del tema
A la sala d'actes de Banc Internacional i Banca Mora, av. Meritxell 96, Andorra la Vella, de les 6 de la tarda a 2/4 de 10 del vespre

Dimarts 19 d'octubre del 2010

5ens Debats de recerca:
"Recerca i transferència tecnològica"
Conferència

a càrrec de Baptista Borrell, director de consultoria i desenvolupament de negoci de l'UPC-Net, empresa de serveis TIC corporatius creada per la Universitat Politècnica de Catalunya
Debat general
A la sala d'actes de Banc Internacional i Banca Mora, av. Meritxell 96, Andorra la Vella, de les 6 de la tarda a 2/4 de 10 del vespre

En col·laboració amb el departament d'Ensenyament Superior i Recerca del Govern

Dissabte 23 d'octubre del 2010

7enes Trobades Culturals Pirinenques
"El Pirineu 1.000 anys després: visions de futur"
Ponències i debats tot el dia, de 10 del matí a 7 de la tarda, a la sala d'actes de Sant Domènec, carrer Sant Domènec 2, la Seu d'Urgell
Organitzades per l'Institut d'Estudis Comarcals de l'Alt Urgell, Àmbit de Recerques del Bergadà, Centre d'Estudis Ribagorçans, Centre d'Estudis del Ripollès, Institut d'Estudis Aranesi, Institut d'Estudis Ceretans, Ecomuseu de les Valls d'Aneu, PirineuFòrum i Societat Andorrana de Ciències.
Assistència lliure i gratuïta.
Amb el suport del ministeri d'Educació i Cultura

Data per confirmar

Presentació del llibre
"Cicle de conferències 2008: 2.225 anys des dels andosins i 3rs Debats de recerca: Recerca mèdica i salut a Andorra"

Dissabte 20 de novembre del 2010

XVI Jornades
"L'administració pública d'Andorra"

Data per confirmar

Presentació a Andorra del llibre
6enes Trobades Culturals Pirinenques
"Les crisis al Pirineu: present, passat i futur"

Data per confirmar

Presentació del llibre
"XV Jornades: Quina formació per a la vida laboral?"

Data per confirmar

Conferència
"La contracepció hormonal, mites i realitats"